

Forum for Hestevelfærds besvarelse til Det Dyreetiske Råd vedr. udtalelse om brug af heste i sport

Forord

Forum for Hestevelfærd har med stor interesse modtaget Det Dyreetiske Råds udtalelse om brug af heste i sport.

Vi har hæftet os ved, at rådet anmoder hestesportsorganisationer om en gennemgang af de nuværende rammer og præmisser for brug af heste i sport i en kontekst, hvor hestevelfærd og opdatering af hestevelfærd i henhold til evidens på området evalueres og nytænkes. Vi anser etisk stillingtagen og udvikling som en allerede eksisterende del af vores ansvar og løbende arbejde med at revidere sportsformater og regelsæt i forhold til eksisterende og ny viden om hestens natur, adfærd og velfærd. Forum for Hestevelfærd hilser derfor også input fra Dyreetisk Råd velkomment.

I forbindelse med udgivelsen af rådets rapport har vi afholdt en række møder, hvor vi har gennemgået den overordnede præmis for brug af heste i sport. På møderne er emner, som rådet har arbejdet med, blevet diskuteret, og der er i fællesskab set på hvorledes anvendelse af heste i sport kan udvikles og opdateres med hestevelfærd som primært fokus.

I dette arbejde er der blevet identificeret nogle områder, hvor ændringer og opdateringer umiddelbart er mulige. Der er andre områder, hvor ændringer kræver udfasning og/eller afdækning af yderligere validering og evidens, for at skabe brugbare værktøjer i praksis til monitorering og efterlevelse af intentionen. Der er også områder, hvor Forum for Hestevelfærd ønsker at indgå i dialog med rådet for en afklaring af meningen med den opsatte intention, herunder sikring af, at forståelsen for det nuværende format og indsats er til stede.

Fakta om Forum for Hestevelfærd

Forum for Hestevelfærd, der blev stiftet i 2011, er et mødeforum for alle de organisationer, der indtager en større rolle i hestesektoren. Formålet med Forum for Hestevelfærd er at skabe løbende drøftelser om hestevelfærd på tværs af organisationerne, for derved at kunne finde gode velfærds løsninger til gavn for hestene. Mange velfærds aspekter har i årenes løb været på dagsordenen, og ofte er det lykkedes sektorens organisationer at blive enige om fælles holdninger og udvikling. Enighed blandt alle organisationerne har ofte ført til løsninger, som hele sektoren støtter og tager ejerskab for. Et godt eksempel er revisionen af Lov om Hold af Heste i 2015, hvor en fælles indstilling fra Forum for Hestevelfærd dannede grundlag for den senere udformning, hvilket har resulteret i en lovramme som både sektorens organisationer og aktive i den grad bakker op om. Følgende organisationer er repræsenteret i denne indstilling fra Forum for Hestevelfærd: Den Danske Dyrlægeforening, Hestens Værn, Dansk Varmblod, Dansk Islandshesteforening, Dansk Galop, Dansk Travsports Centralforbund, Dansk Ride Forbund, Dansk Ride-Instruktør Forening, Beslagsmede-Dansk Industri, Landsudvalget for Heste, SEGES Innovation

Disposition

Denne rapport er opbygget således, at der indledningsvist ses på brug af heste i sport generelt. Herefter er der en emnebaseret gennemgang af områder, som er blevet diskuteret, og hvor der er lagt en strategi for varetagelse på vegne af hestesektoren.

- Velfærd i hestesport, -et overordnet perspektiv
- Fokusområder:
 - 1.0 Velfærd i hestesport generelt
 - 2.0 Uddannelse af mennesker
 - 3.0 Uddannelse/træning af heste
 - 3.1 Bedømmelse/præmiering
 - 3.2 Holdbarhed
 - 3.3 Alder
 - 3.4 Brug af udstyr
 - 3.5 Vægt, balance og relaterede belastninger af heste
 - 3.6 Anti-doping, medicinering og kirurgiske indgreb
 - 3.7 Transport og ophold i forbindelse med sport
 - 3.8 Skadesregistrering
 - 4.0 Hestens basale behov
 - 4.1 Opstaldning i egen stald
 - 4.2 Foldtid og social kontakt til andre heste
 - 5.0 Livsforløb og "End of career" planer
 - 6.0 Konklusion og videre kommunikation med Det Dyreetiske Råd
 - 6.1 Perspektivering

1.0 Velfærd i hestesport generelt

Forum for Hestevelfærd ønsker at medvirke til, at hele hestesektoren går foran med formater⁰ for brug af heste, herunder sport og konkurrence, hvor hestens velfærd prioriteres i henhold til moderne viden om hestens behov, holdbarhed og velfærd, samt med en anerkendelse af, at hesten er et følelsesvæsen og har en egenverdi.

Det vil kræve en aktuel og en fortsat løbende gennemgang af gældende sportsformater og opdateringer efter behov. Det vil ligeledes kræve et løbende fokus på management og øvrig træning og brug af heste.

Hvis hestens mentale og/eller fysiske velfærd og/eller holdbarhed kan forbedres i en given sammenhæng, bør det identificeres og løses.

Det anerkendes ligeledes, at der kan være forskellige standarder for hestevelfærd og regelsæt i Danmark og på internationalt plan, og her vil danske heste skulle følge danske retningslinjer for hestevelfærd i alle typer konkurrence, nationalt og internationalt.

⁰Heste bruges i sport indenfor flere sportsgrene og i flere forskellige discipliner indenfor sportsgrenene. Ordet "sportsformater" er brugt i sammenhænge, hvor der kan være forskellige typer brug, som adresseres i samme kontekst

2.0 Uddannelse af mennesker (ryttere, trænere m.v.)

Det er målet med uddannelse af personer, som er aktive i hestesporten, at menneskene skal forstå hestens grundlæggende adfærd og instinkter, og tage udgangspunkt i hestens natur, når hesten håndteres og bruges i alle former.

Forum for Hestevelfærd finder, at en af de bedste veje til forankring af opdateret viden om heste og hestevelfærd går gennem formidling og uddannelse. Det er også gennem formidling og uddannelse at kulturen kan influeres, så brugen af heste påvirkes i en ønsket retning.

Organisationerne i Forum for Hestevelfærd vil etablere en fælles brancheplatform for digitale læringsværktøjer, der stilles til rådighed for de enkelte organisationers medlemmer såvel som organisationernes uddannelsesafdelinger.

E-læringsmoduler i grundlæggende forståelse af hesten gøres tilgængelige for alle organisationer.

Her dækkes områder som hestens behov, hestens sprog og signaler, hestens røgt og pleje samt lovrammer for hestehold. Nogle forbund tilbyder allerede sådanne til deres medlemmer, og der vil kunne bygges videre derpå af den samlede hestesektor.

Brugerorganisationerne bygger videre på de grundlæggende moduler, så e-læringsmoduler i emneområder som eksempelvis træningsmetoder, miljøtræning, udstyr, medicinering og anti-doping rettes specielt mod de respektive anvendelser af hesten.

Såvel grundlæggende moduler som specialrettede moduler tilvirkes til også at kunne indgå i de enkelte organisationers krav til uddannelsesniveau for aktive og personer, der er betroet opgaver med snitflader til hestevelfærd. Der vil således være mulighed for test i forbindelse med afvikling af de enkelte moduler, sådan at moduler kan være et tilbud for nogle, men obligatorisk for andre.

Arbejdet med at etablere e-læringsplatformen er påbegyndt i første halvår 2024 og der sigtes mod at de første moduler kan implementeres i første halvår 2025.

Et særligt område indenfor varetagelse af sportshestes velfærd er opsyn med hestene på stævnepladser. Rådet anbefaler, at organisationerne styrker dette område. Det er Forum for Hestevelfærds opfattelse, at området skal styrkes gennem et øget fokus på hestenes adfærdsmarkører. Officials på en stævneplads skal således uddannes løbende i at reagere i forhold til, om hesten udviser tegn på manglende accept, forståelse eller ubehag. Denne uddannelsesindsats skal styrkes og videregives bredt til alle involverede. Der henvises til afsnit 3.1 for yderligere beskrivelse af implementering og forskningsprojekter på området

Forum for Hestevelfærd har noteret, at Dyreetisk Råd angiver, at regler og retningslinjer for brug af heste, herunder regler for hestevelfærd, kan være vanskeligt at få overblik over. Eksempelvis skal forhold omkring hestevelfærd læses i forskellige afsnit i Dansk Ride Forbunds etiske retningslinjer og reglement. Det er forummets holdning, at regler for hestevelfærd skal være tydelige og lettilgængelige. Det er eksempelvis Dansk Ride Forbunds målsætning, at alle områder vedrørende

hestevelfærd skal fremgå af de overordnede "Fællesbestemmelser". Der kan dog være tilfælde med særlige forhold indenfor enkelte discipliner, som kan foranledige disciplinspecifikke regler, hvor der kan være et element af varetagelse af hestevelfærd. Forummets organisationer ønsker løbende at gennemgå retningslinjer og reglementer for at sikre en kontinuitet og tydelighed, i forhold til at alle interesserede kan få indblik i regler vedrørende sikring af hestevelfærd. Det gælder ligeledes for brug af ord og termer, som er entydige og sætter klare grænser for skelnen mellem brug og misbrug. I den løbende gennemgang vil der blive taget udgangspunkt i læringsteori og opdateret viden om hestes adfærd og velfærd. Forum ser også dette arbejde, som en del af uddannelsen af personer, som er aktive i hestesport

3.0 Uddannelse/træning af heste

Træning af heste omhandler al omgang med heste, hvor det forventes af træneren/personen, der håndterer hesten, at hesten skal forstå menneskets intention, så hesten kan indfri de ønsker for adfærd og bevægelsesformer, som mennesket beder om.

Træning af heste skal altid foregå på en måde, hvor hestene er trygge og forstår menneskets instruktioner i forbindelse med indlæring og vedligeholdelse af indlæring. Træning har til formål at styrke en positiv relation mellem menneske og hest, og derved også medvirke til at omgangen mellem hest og menneske er sikker for begge parter.

Der skal arbejdes med hesten i en ramme, hvor hesten er positivt accepterende¹ mentalt og fysisk. Ved forekomst af kropssprog, adfærdsmarkører, fysiologiske markører m.v., som indikerer, at hesten føler ubehag eller smerte under træning og brug, skal der med det samme laves tiltag, som umiddelbart afhjælper presset på hesten. Dette kan være i form af ophør af træning, eller ændring af principperne for træning og håndtering. Der skal altid være en løbende kritisk evaluering af træning og brug af heste med henblik på den benyttede metode og den praktiske udførelse i forhold til hestens adfærd og fysik.

Ligeledes skal heste trænes i henhold til opdateret viden om holdbarhed. Hvis en metode eller et princip nedsætter hestens holdbarhed, skal metoden/princippet ophøre.

Heste skal trænes i henhold til anerkendte evidensbaserede principper om læringsteori og holdbarhed. Der skal indenfor hestesektoren være et meget højt fokus på løbende uddannelse af alle, som omgås heste. Det gælder både amatører og professionelle.

Der skal indenfor træning af heste appelleres til en interesse i forhold til at implementere anerkendte læringsmetoder, som endnu ikke er så udbredte. Det er vigtigt, at der fremvises eksempler på alle typer læringsteorier, og hvordan de kan bruges i praksis. Sådanne eksempler skal implementeres i uddannelsesmateriale.

Der skal i den praktiske træning af heste til brug i sport være stort fokus på at træningen omfatter både en fysisk og en mental klargøring. Således skal miljøtræning (træningen af hesten i forskellige miljøer, som kan være mentalt udfordrende) være en del af almindelig praksis. Et eksempel på træning til brug i sport er at vænne hesten til lyd og visuelle indtryk, som kan forberede hesten på

forventelige situationer i sporten. Her skal det dog stå klart, at der er grænser for indtryk en hest skal kunne modstå, f.eks. i form af decibelstyrke m.v.

Klargøring af hesten til brug i sport skal starte med alderssvarende håndtering og træning af hesten, helt fra den er føl og unghest (ibrugtagning). Der skal sættes tilstrækkelig tid af til særlige dele af tilvænnning indenfor forskellige discipliner, f.eks. tilridning og tilkørsel. Det er ikke acceptabelt at forcere en hest mentalt og/eller fysisk i forhold til tilvænnning, hvilket er alle aktørers ansvar.

Det skal altid sikres, at heste som trænes til brug indenfor forskellige sportsdiscipliner, er raske og i form til træningen.

Hvis en hest viser tegn på ubehag, smerte og/eller vægrer sig mod træning og brug skal hesten tilses af en dyrlæge, så det sikres at den er rask og klar til brug.

Hvis en hest herefter udviser en adfærd, som gør den vanskelig at håndtere i træning, så skal der søges hjælp hos uddannede kvalificerede trænere (se afsnit om uddannelse og træning) med indsigt i håndtering af heste med problemer.

Træningsmetoder, som forcerer, fastholder, foranlediger flugtaadfærd eller på anden vis forårsager ubehag, angst eller smerte hos hesten, må ikke benyttes. Træning af fysisk eller mentalt udtrættede heste må ikke forekomme. Heste må ikke vise tegn på at være generet af vægtbelastning og/eller trækbelastning. Modellering af hestens krop på en måde som fraviger anerkendte principper for sundhed, holdbarhed og/eller velfærd må ikke forekomme.

Træningen skal altid evalueres og tilrettelægges på en måde, så der arbejdes efter princippet om en positivt accepterende¹ hest.

Forum for hestevelfærd planlægger at udfærdige et e-læringsmodul, hvor velfærd og kendskab til hestes adfærd og læringsteori skal være en bærende del.

Forum for Hestevelfærd anbefaler i øvrigt at alle organisationer, som varetager brug af heste, reviderer deres reglementer løbende i henhold til ovenstående principper.

¹En positivt accepterende hest går i henhold til den klassiske uddannelsesskala med takt, løsgjorthed og accept af biddet. Der udvises ikke tegn på konfliktadfærd. Hesten er i harmoni med rytter/kusk/mønstrer, og bliver instrueret på en for hesten forståelig måde.

3.1 Bedømmelse/præmiering

Forum for Hestevelfærd vil se på kriterierne for præmiering. Ambitionen er at heste, der udviser entydige tegn på kompromitteret velfærd ikke kan præmieres. Forum for Hestevelfærd ser, at dette vil kunne have en generelt afsmittende effekt på alle ryttere. Både på dem, der starter stævner, og på dem, der har som mål at kunne starte stævner. Effekten vil således være et øget fokus på den positivt accepterende hest.

Basis for succesfuldt at kunne ændre kriterierne for præmiering er, at der er etableret evidensbaseret viden om forekomsten af valide adfærdsmarkører for konfliktadfærd i givne

discipliner, samt kvantificeringen heraf. Validering af disse markører er blandt andet emnet for et kommende projekt. Samme projekt skal også vurdere i hvilket omfang officials kan genkende specificerede adfærdsmarkører²

Når disse markører er valideret, vil det kræve tid at uddanne officials på stævnepladser til at kunne genkende samt agere på disse markører. Ligeledes vil de enkelte organisationers reglement skulle tilpasses.

Processen med uddannelse af officials i genkendelse af hestens konfliktmarkører er allerede i gang, eksempelvis har det været hovedtema ved DRFs officialdag i januar 2024, hvor 300 officials deltog. Den fortløbende proces vil forventeligt tage tid, men det er samtidig vigtigt, at kriterierne for hvornår en hest arbejder på en veltilpas måde er evidensbaserede. Derfor ser vi nødvendigheden i at denne proces vil forløbe over tid.

Forum for Hestevelfærd vurderer, at der skal være øget fokus på den positiv accepterende hest. Ikke kun til konkurrencer men også til træning. Enhver form for ridning, hvor hesten viser tegn på smerte eller ubehag, er ikke acceptabel.

²To igangværende forskningsprojekter:

Konfliktadfærd hos konkurrenceheste, -udvikling af valide indikatorer til sikring af hestevelfærd i sporten. Projektleder Mette Uldahl i samarbejde med seniorforsker ved Århus Universitet, Janne Winther Christensen

Rideskoleheste og velfærd. Projektleder Mette Uldahl i samarbejde med seniorforsker ved Århus Universitet, Janne Winther Christensen

3.2 Holdbarhed

Fokus på hestens holdbarhed skal være en topprioritet for alle i sektoren. Det gælder både hestens fysiske og mentale holdbarhed.

Der er mange faktorer der påvirker hestens holdbarhed i sporten, herunder ibrugtagning, træningsmetoder, og den tid hesten får til sin uddannelse. Disse forhold diskuteres selvstændigt i dette papir.

Alle heste har risiko for at pådrage sig skader undervejs i deres karriere. Nogle faktorer er medfødte for hesten, fx nogle typer af afvigende benstillinger, der øger risikoen for ortopædiske lidelser. Andre faktorer er dem mennesket udsætter hesten for: beskæring, skoning, adgang til motion hos den unge hest, typen af underlag, som hesten skal arbejde på og mange flere. Hestens fundament kræver stor opmærksomhed, og organisationerne i Forum for Hestevelfærd ønsker eksempelvis at formidle væsentligheden af at jævnlig og faglig korrekt beskæring og beslag skal prioriteres højt.

3.3 Alder

Forum for Hestevelfærd er enige med rådet i, at heste skal trænes og håndteres alderssvarende fra de er født. Forum for Hestevelfærd vælger at anvende betegnelsen ibrugtagning som værende en klargøring af hesten til generel håndterbarhed og det forventede brug.

Hestens ibrugtagning som sportshest starter – uanset senere tiltænkt disciplin - således allerede fra de er født. Her får de lagt grime på og bliver vænnet til at blive trukket med. Senere lærer de at få løftet ben og vænnet til at blive striglet. I hestens opvækst bør tilvænnning til forskellige

miljøstimuli indgå i træningen: fx lyde, forskellige fysiske miljøer og transport. Samtidig lægges der også vægt på en aldersvarende fysisk opbygning af hesten, da det er vist at give en sundere og mere holdbar hest i hele dens livsforløb. Motion og træning tilpasset den unge hest har en gavnlig indflydelse på udvikling og styrken af hestens sener, knogler og led.

Forum for Hestevelværd finder, at den tidlige periode i den unge hests liv er ganske væsentlig, og formidlingen af tidssvarende metoder til uddannelse af heste bør prioriteres i de respektive forbund.

På denne faglige baggrund finder Forum for Hestevelværd at det er gavnligt, at der arbejdes med hesten fra en ung alder, når arbejdet fysisk og mentalt tager hensyn til hestens alder. Formålet med alderssvarende ibrugtagning er at forberede hesten bedst muligt på livet som hest, der bruges i sport.

I forbindelse med den enkelte hests opstart af konkurrence, finder Forum for Hestevelværd, at der skal være fokus på at vurdere, om hesten er fysisk og mentalt klar. Det gælder både unge og ældre heste. Den vigtige mentale forberedelse af hesten kan f.eks. ikke springes over eller afkortes ved blot at øge hestens alder ved konkurrencestart. Der skal således være et højt fokus på at indsluse unge heste i sport på en måde, så de gradvist vænnes til de mentale og fysiske krav, der stilles i en given disciplin og på et givent niveau.

Forum for Hestevelværd finder ikke, at der er faglig evidens for at udskyde hestens konkurrencestart, til hesten er 5 år. Mange studier peger således på, at en tidlig ibrugtagning øger hestens holdbarhed. Hesten er, sammenlignet med mennesket, fysisk tidligt færdigudviklet.

Forum for Hestevelværd finder, at hestesektoren har et stort ansvar for at sikre, at indkøring af unge heste i sport foregår på en ansvarlig måde. Træning af unge heste samt sportsformater til indkøring og brug af unge heste i sport skal evalueres løbende og kritisk i forhold til hestens velfærd og fremtidige holdbarhed. Der gøres opmærksom på, at der ved ansvarlig fysisk brug af heste er påvist en nedsat risiko for fedme³ og at generel fysisk holdbarhed øges, hvis heste opbygges og bruges fysisk fra en tidlig alder⁴.

Forum for Hestevelværd ser således ikke, at det vil medføre øget holdbarhed af sportshestene, at lade hestene vente med konkurrencestart til deres 5-års fødselsdag. I stedet skal der arbejdes med formatet for krav og bedømmelse af den unge hest i sporten. F.eks. bør unge dressurheste kun præmieres i henhold til en alderssvarende samlingsgrad. Det tager år at uddanne en dressurhest til at have styrke i muskler og sener, således den gradvist kan opnå en øget grad af samling. For ikke at forcere denne udvikling af styrke, er det vigtigt, at det rette niveau for en given alder afspejles i bedømmelsesformatet for unge heste. Dansk Ride Forbund arbejder aktuelt med opdatering af formatet for konkurrencer for de unge heste. For alle typer brug af heste i sport er det vigtigt, at velfærden og trivselen for unge heste monitoreres og dokumenteres aktivt. Det kan f.eks. være i form af evalueringer af forekomst af konfliktmarkører i træning og konkurrence.

Forum for Hestevelværd mener ikke, at der vil være nogen gevinst i at anvende hestens konkrete fødselsdato fremfor kalenderår ved konkurrencestart. Baggrunden er, at langt hovedparten af føllene kommer til verden i den samme periode fra medio marts til medio juni, så det giver ikke så meget mening at anvende en eksakt fødselsdato, når der ikke er nogen større variation. 99% af de danske føl er kommet til verden før juli måned er afsluttet.

At definere hestens alder efter kalenderår giver tillige en meget mere gennemskuelig administration i forbindelse med håndteringen af hestene, og netop derfor anvendes denne metode ikke bare nationalt, men også internationalt.

³Fedme hos heste og følgevirkninger heraf er angivet som en af hovedårsagerne til aflivninger af heste i Europa. Et dansk studie fra 2023 viser, at brug af heste i sport er forebyggende for udvikling af fedme (Body Condition Score in Danish horses related to Type, Use and Training level: Patterns, Risk and Protective Factors. Uldahl, M.; Dahl, J.; Clayton, H. Animals. 2023)

⁴Ibrugtagning af den unge hest i relation til holdbarhed. Kolding, S.A. Dansk Veterinær Tidsskrift. 2019

3.4 Brug af udstyr

I begrebet "udstyr" inkluderes alt som pålægges hesten, og påvirker hestens krop i forbindelse med håndtering og træning af hesten.

Udstyr skal bruges som et hjælpemiddel til at kommunikere med hesten på en, for hesten, forståelig måde.

Udstyr må aldrig bruges som et tvangsmiddel, eksempelvis i forbindelse med fiksering/fastholdelse eller forcering af hestens krop. Udstyr må aldrig give anledning til ubehag, angst eller smerte. Hesten skal altid have frihed til at udtrykke, om den er tryk og positivt accepterende. Hvis hesten viser tegn på utryghed eller manglende accept gennem adfærdsmarkører, så skal brugen af udstyret ophøre, og træningsformen skal evalueres.

Udstyr må ikke bruges rutinemæssigt eller grundet tradition og kulturelle forhold, hvis det forårsager potentiel eller faktisk stress hos hesten. F.eks. skal der altid sættes tilstrækkelig tid af til at tilvænne heste til nye ting, og opbygge dem træningsmæssigt. Heste skal trænes varieret og i forskellige typer miljøer, på en måde, hvor udstyr bruges som hjælpemidler til at etablere et trygt samarbejde. Udstyr må aldrig bruges som en løsning til at forcere hesten (tvang).

Udstyr må ikke camouflere skader på hestens krop. Som eksempel på udstyr som potentielt kan camouflere skader kan nævnes "body bandage".

Udstyr må ikke ændre på hestens bevægemønstre på en måde, som påvirker dens sundhed og holdbarhed, f.eks. i form af vægt pålagt ben/hove og/eller ufysiologisk lange hove eller tunge sko.

Udstyr må ikke hæmme hestens evne til at udtrykke sig gennem adfærdsmarkører, f.eks. i form af afdækning/afskærmning af hestens hoved, hvis det afstedkommer eller kamouflerer ubehag hos hesten.

Udstyr må ikke bruges til at straffe en hest. F.eks. skal en pisk kun vejlede hesten i forhold til brug af kroppen, og må ikke være drivende, afstraffende eller på nogen måder forårsage smerte.

Udstyr må ikke tvinge, dominere eller kue en hest. F.eks. må en glidetøjle eller andet udstyr, ikke holdes stram på en måde, så hesten ikke kan bevæge sig i en naturlig ramme eller bruge sine sanser frit. Tungebånd, som fastholder hestens tunge udfases.

Generelt må udstyr ikke hæmme eller ændre hestens sanseapparat, hvis det afstedkommer ubehag hos hesten. I nogle tilfælde kan man hæmme dele af hestens sanseapparat, hvis det kan dokumenteres at have en gavnlig effekt på hestens velfærd. Det kan eksempelvis være i form af blinkers, som dækker hestens synsfelt bagud, men det må kun være i form af en mindre begrænsning af hestens synsfelt.

Der er typer og udformning af udstyr, som har en øget risiko for at blive misbrugt, og her skal brugen begrænses til grupper af brugere, som er særligt kompetente til at bruge udstyret fagligt korrekt. For forskellige typer udstyr skal der udarbejdes en protokol for brug, herunder sikring mod misbrug og generel/kulturel/traditionelt betinget brug. Se eksempel på protokoller vedr. glidetøjle vedlagt. En stor styrke ved en sådan protokolpraksis er den nødvendige løbende revision og opdatering i henhold til ny viden m.v.

3.5 Vægt, balance og relaterede belastninger af heste i træning og konkurrence

Heste må ikke vise tegn på at være generet af vægtbelastning og/eller trækbelastning. I bedømmelsen heraf indgår f.eks. rytterens, kuskens, vognens og udstyrets samlede balance, vægt og proportionalitet i forhold til hestens forventede præstation. Hvis hesten findes at være generet af vægt, balance eller andre proportionalitetsforhold, så skal træning/brug ophøre og den skal nægtes start i konkurrence. Hvis konkurrence er påbegyndt før en vurdering af en for hesten belastende proportionalitet, så skal hesten udgå af konkurrencen (diskvalifikation).

3.6 Anti-doping, medicinering og kirurgiske indgreb

Forum for Hestevelværdens indgangsvinkel til anti-doping og medicinering er først og fremmest sikring af hestenes velfærd. Dertil kommer så de enkelte organisationers ønske om en fair sport, hvor lige konkurrencevilkår er en forudsætning. Fra såvel organisationerne, som det samlede Forum for Hestevelværd, er ønsket derfor den bedst mulige sikring mod doping og den bedst tænkelige regulering og balancering af medicinering af hestene.

Væsentlige værktøjer i arbejdet omkring anti-doping og medicinering er klare regelsæt samt en tilstrækkelig overvågning, og i den forbindelse finder Forum for Hestevelværd at Rådets anbefaling om registrering af medicinering giver god mening. Forum for Hestevelværd har undersøgt muligheder og drøftet løsninger, og der er enighed om at en fælles løsning bør indføres i større skala, så alle de aktives organisationer kan gøre medicineringsoplysninger tilgængelige for kontrollanter i forbindelse med deltagelse i konkurrencer.

En løsning i større skala kræver engagement af såvel hele korpset af medicinerende dyrlæger som de enkelte hestesportsforbund, hvilket er en betragtelig opgave. Forum ser dog en oplagt løsning i forbindelse med at medicinering af heste i nær fremtid (2025) skal indberettes til Vet-Reg. Det vil være nærliggende at drøfte denne indberetning med Fødevarestyrelsen, så disse lovpligtige indberetninger tillige kan trækkes af hesteorganisationerne og anvendes i forbindelse med overvågning af medicinering af heste til konkurrencer. Et arbejde henimod anvendelsen af det offentlige register igangsættes primo 2024.

Rådet anbefaler, at doping-testningen øges i en periode, for at sikre, at der ikke er problemer med doping i sporten. De deltagende hestesportsorganisationer under Forum for Hestevelværd har en eksisterende indsats, med en fordeling af prøveudtagelser på alle niveauer og med særligt fokus på mesterskaber, i henhold til gældende guidelines for de enkelte sportsorganisationers internationale krav. Det findes, at denne monitorering fungerer godt og dækker området tilstrækkeligt, når historiske data tages i betragtning. Organisationerne er enige om, at der med fordel kan ses på modeller for obligatorisk registrering af medicinsk behandling af stævneheste generelt, så skalaen for monitorering på individniveau øges markant. Det kan være via et samlet register for indberetning af medicinering af heste via Vet-Reg (se afsnit ovenfor). Denne prioritering for opgradering af området anti-doping og medicinkontrol vil også sikre en langt mere fintmasket monitorering. Det er organisationernes holdning, at det skal etableres i kombination med den nuværende dopingtest udtagesindsats.

Det påpeges desuden af Rådet, at der kan være behov for at overveje en gråzone, hvor heste kan deltage i konkurrencer under godkendt smertebehandling. Organisationerne i Forum for Hestevelværd har drøftet emnet, og finder ikke at det er en situation, der opleves i forbindelse med deltagelse i konkurrencer. Forum for Hestevelværd finder derfor heller ikke, at der bør være tvivl om holdningen dertil, og vil derfor gennem organisationernes regelsæt tilsikre, at det er klart og tydeligt at ingen heste må konkurrere under indflydelse af smertestillende behandling.

En helt særlig situation er den vedvarende smertestillende behandling som f.eks. kirurgisk nervesnitning. Hesteorganisationerne finder bestemt ikke at heste underlagt sådanne behandlinger bør deltage i konkurrencer, og har også et ønske om, at det bør synliggøres i hestens pas. I organisationernes regulering er sådanne heste udelukket fra deltagelse i konkurrencer. En udfordring er imidlertid at heste handles og behandles internationalt, så den rette regulering vil være med internationalt afsæt. Hesteorganisationerne vil drøfte mulighederne for synliggørelse af disse behandlinger i hestepas med de veterinære myndigheder i Danmark.

3.7 Transport og ophold i forbindelse med sport

Heste skal vænnes til transport, som en del af deres miljøtræning og introduktion til medvirken i konkurrence og sport. Transport af heste er en integreret del af brug af heste i sport, men Forum for Hestevelværd anerkender, at transport er en potentiel stress faktor for heste, og det skal derfor udføres med omhu for hestens velfærd.

Transport af heste er dog ganske velreguleret af såvel nationale lovrammer som EU lovrammer. Området er tillige gennem en længere årrække blevet ganske tæt kontrolleret af såvel Fødevarestyrelsen som Politiet i Danmark. Forum for Hestevelværd finder det væsentligt at formidle god transportsik, men finder det ikke nødvendigt at regulere transport af heste i de enkelte organisationers regelsæt.

Ved deltagelse i stævner indvirker mange faktorer på hestens velfærd, hesten skal derfor vænnes til at opholde sig udenfor dens daglige staldmiljø.

Hver enkelt hest er individuel, og kan reagere forskelligt. De fleste heste kan trives godt i et stævnemiljø, men enkelte heste kan være mere påvirkelige. Tegn på mistro skal tages alvorligt, og skal løses. Hvis det ikke kan løses, så er hesten ikke egnet til at opholde sig i et stævnemiljø.

Kun sunde og raske heste skal deltage i stævner og opholde sig på stævnepladser under vilkår, hvor deres fysiske og mentale trivsel er varetaget. Det er f.eks. ikke acceptabelt at se vedvarende stressreaktioner i form af uro.

Forum for hestevelfærd finder ikke, at det er muligt at afsætte specifikke tidsintervaller for deltagelse i stævner eller ophold uden for hjemmet, da der ikke findes specifik viden, som kan give en indikation af, om det vil have effekt. Forum for Hestevelfærd finder i stedet, at deltagere i stævner, stævnearrangører og organisationer skal have større fokus på, om den individuelle hest trives på stævnepladsen, ikke kun under konkurrence, men også i løbet af hele opholdet. Hvis der er tegn på stress eller mistrivsel, skal hestens ophold på stævnepladsen ophøre.

3.8 Skadesregistrering

Viden om typer af skader, og hvordan de er opstået, er centralt for at forebygge skader.

Dyreetisk råd anbefaler en central skadesregistrering.

Efterspørgslen efter en central registrering vil på sigt delvis kunne løftes af det nyligt etablerende videnscenter for familiedyr og heste under Den Danske Dyrlægeforening (DDD). Dataopsamling er for nuværende under udvikling, men målet er, at alle sygdomme og skader hos familiedyr og heste registreres af de dyrlæger, som undersøger og behandler dyrene. Data ejes af DDD. Målet med data er at etablere bredere viden om sygdomme og skader herunder om deres årsagssammenhæng.

Flere forbund foretager på nuværende tidspunkt en registrering af skader der konstateres på stævnepladsen. Hvilke typer af skader der registreres, er forskellig mellem forbundene. Til eksempel registrer Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening de skader, som observeres i forbindelse med hesteeftersyn og udstyrskontrol.

DRF har siden 2021 registreret og offentliggjort antallet af heste, der diskvalificeres ved hesteeftersyn (udstyrskontrol) i forbindelse med stævner på hjemmesiden rideforbund.dk.

Antallet af hesteeftersyn ved stævner øges yderligere pr. 1. januar 2024, og i den fremadrettede registrering af heste, der diskvalificeres, vil årsagen til diskvalifikation anføres i offentliggørelsen. I forbindelse med registrering af skader på heste som er forårsaget af udstyr, har Dansk Ride Forbund fra 2024 indført en automatisk karantæneperiode for deltagelse i stævner, eksempelvis 10 dage ved fund af mundsår.

Dansk Islandshesteforening har indsamlet data for skader i mere end 10 år. Data har ikke være offentliggjort, men bruges til at vurdere udviklingen i skader som f.eks. sår i munden og skader på ben. Skadesregistrering og brug af sanktioner, som advarsler og diskvalifikation, har haft en præventiv effekt, idet antallet af skader er faldet. Der arbejdes med registrering af skader opstået i sporten i den internationale database for Islandske heste Worldfengur. Sådant skadesregistrering foretages allerede for kåringsheste.

Hos hestevæddeløbssporten kontrollerer løbsdommerne inden start og under løb, at deltagende heste er i væddeløbsmæssig stand. Konstateres en hest i ikke væddeløbsmæssig stand før løb udgår hesten af løbet og får anmeldeforbud i en given tidsperiode, typisk mindst 14 dage.

Ekvipagekontrollanter tjekker heste for eventuelle skader i mund og næse inden og efter løb og indberetter dette til dommerne, som registrerer og evt. udsteder anmeldelsesforbud.

Endelig er projekt "Sund hest" etableret, hvor et antal heste stikprøvevis udtages til sundhedsundersøgelse såvel før som efter løb. Alle skadesobservationer i velfærdskontrollerne registreres hos forbundet.

4.0 Hestens basale behov

Forum for Hestevelfærd finder, at hestesektoren er kommet meget langt på dette område siden indførelse af Lov om Hold af Heste i 2008 (nu: Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindsteskrav til hold af heste). Der er i sektoren fokus på, at der foregår en udvikling indenfor viden om hestes basale behov, og der er derfor klare intentioner om at udvikle området løbende, se eksempelvis afsnit nedenfor.

4.1 Opstaldning i egen stald

Heste er flokdyr. Unge heste går oftest i løsdrift med andre heste, hermed opnås ikke blot visuel men også fysisk kontakt mellem hestene, hvilket giver optimale betingelser for socialisering mellem hestene. En stigende andel af voksne heste går også i løsdrift. De bedste betingelser for succes med denne staldform opnås, hvis hestene fra født er vant til denne staldform. Heste der står i boks har gavn af at have kontakt til andre heste evt. mellem tremmer eller lignende. Opstaldning i boks uden visuel kontakt kan forårsage stress, og derfor bør heste opstaldes med visuel kontakt til andre heste. Dette gælder også for hingste, dog med hensyntagen til, at dette ikke er muligt for alle hingste i reproduktionssæsonen. Uanset staldform skal opstaldning indrettes således at hestene beskyttes bedst mulig mod at komme til skade. Forum for Hestevelfærd ønsker gennem formidling at advokere for at opstaldningsformer, der tilgodeser at social kontakt prioriteres, sådan som det er skitseret i ovenstående afsnit.

4.2 Foldtid og social kontakt til andre heste

Forum for Hestevelfærd glæder sig over, at Danmark er, og har været, et foregangsland i forhold til at præcisere hestes behov for motion og fri bevægelse. Fra 2008 har det således været et lovkrav, at alle hestebedrifter har tilstrækkelig foldkapacitet til hesteholdets omfang. Der er ligeledes stillet krav om, at de enkelte heste tilbydes fri bevægelse på fold i minimum 2 timer dagligt 5 dage om ugen, i den udstrækning, at hestene ikke er blevet rørt med tilstrækkeligt daglig motion i stedet.

Forum for Hestevelfærd ønsker at stå bag en anbefaling om, at alle heste tilbydes fri bevægelse på fold, uanset om hestene også motioneres eller rører sig på anden måde. Forum for Hestevelfærd anser det som god hestevelfærd, at heste dagligt tilbydes at bevæge sig frit, og anser det som en gevinst for såvel hestens fysik som hestens trivsel. Mindstekravet i lovrammen er motion eller fri bevægelse 5 dage ugentligt, men det står ikke i vejen for at Forum for Hestevelfærd anbefaler, at fri bevægelse dagligt prioriteres højt.

En yderligere anbefaling fra Forum for Hestevelfærd vedrører artsfællekontakten. Det anbefales således, at hestes foldophold så vidt muligt prioriteres at foregå med artsfæller, for derigennem at tilgodese hestenes sociale udvikling og generelle behov for social omgang med artsfæller. Det er klart, at hesteholdenes fordeling af hingste og hopper spiller en rolle i de muligheder, der

eksisterer i de enkelte hestehold, men Forum for Hestevelværd ønsker med anbefalingen at rette opmærksomheden mod en prioritering af artsfællekontakten i videst muligt omfang. Forum for Hestevelværd ønsker ligeledes at rette opmærksomheden mod muligheder for også at prioritere hingstes artsfællekontakt, i sammenhænge hvor dette kan ske konfliktfrit og med respekt for såvel sikkerhed som trivsel.

5.0 Livsforløb og "End of career" planer

Forum for Hestevelværd mener, at heste kan sikres et godt sammenhængende livsforløb i forbindelse med brug i sport. Heste med en god brugsværdi er generelt værdsatte og bliver passet på. Det er derfor organisationernes holdning, at der skal være et højt fokus på en god og holdbar uddannelse af hestene i hele deres livsforløb.

Enkelte heste vil ikke trives med et givent tiltænkt formål, og her er det afgørende at evt. problemer søges løst, hvis det er muligt. Det er ikke en acceptabel løsning at videreformidle heste, der udviser problemstillinger, medmindre det er til et andet formål, som hesten kan trives med, eller at problemet forventes at kunne løses på en faglig og velfærds-mæssig god måde. Alternativt finder forummet, at man bør tage ansvar for heste ved at aflive heste, der ikke forventes at kunne trives.

De fleste heste oplever ejerskifter/skift i opholdssteder i deres levetid. Forum for Hestevelværd ønsker at evaluere sportsformater og strukturen omkring hold af heste med en inddragelse af et perspektiv for om antallet af potentielle behov for ejerskifter kan nedsættes i forhold til måden man bruger og formidler hestene på.

6.0 Konklusion og videre kommunikation med Det Dyreetiske Råd

Forum for Hestevelværd finder, at der er brug for kontinuerligt at arbejde med velfærden hos sportshestene. Organisationerne vil derfor forsætte med at mødes for at følge op på de initiativer, der er præsenteret i denne rapport, bl.a.:

- Udarbejdelse af uddannelsesplatform
- Træning af hesten i henhold til anerkendte evidensbaserede principper om læringsteori og holdbarhed.
- Hesten skal arbejde i en positiv accepterende ramme
- Alderssvarende håndtering og træning af hesten, startende fra fø.
- Bedømmelsen i dressur skal bero på aldersvarende samlingsgrad.
- Heste der udviser tegn på kompromitteret velfærd skal ikke kunne præmieres.
- Udstyr må aldrig anvendes som tvangsmiddel. Der udarbejdes eksempler på protokoller for anvendelse af udstyr, fx glidetøjle.
- Registrering af medicinering af heste via Vet-reg.
- Registrering af skader og ikke-godkendte behandlingsformer, i de enkelte organisationer samt i centralt register af behandlende dyrlæger.
- Anbefaling om at heste dagligt tilbydes fri bevægelse på fold, så vidt muligt med artsfæller.

6.1 Perspektivering

Forum for Hestevelfærd fortsætter arbejdet med velfærden for heste i sport, og mødes fremadrettet minimum 3 gange årligt for emnevist at arbejde med et praktisk resultatorienteret output af de inkluderede emner i rapporten.

På vegne af:

Den Danske Dyrlægeforening, Hestens Værn, Dansk Varmblod, Dansk Islandshesteforening, Dansk Galop, Dansk Travsports Centralforbund, Dansk Ride Forbund, Dansk Ride-Instruktør Forening, Beslagsmede-Dansk Industri, Landsudvalget for Heste, SEGES Innovation

Bilag: Eksempel på protokol

Protokol for brug af udstyr: Glidetøjle

Effekt:

En glidetøjle fastholder hestens hoved i en ramme, som er bestemt af vinklen mellem fastgørelsespunktet mellem eller på siden af forbenene, bid-ringene og rytterens hånd (via tøjlen). Ved pålægning af glidetøjle mangedobles rytterens potentielle kraft i forhold til at holde hestens hoved fikseret i en bestemt position (ved en antrukken glidetøjle) eller indenfor en ramme (ved en løs glidetøjle). Den indvirkende kraft trækker hestens hoved ned og ind mod bringen. Glidetøjlen påvirker biddet så der opstår et mangedoblet tryk på hestens munddele.

Glidetøjlen er således et potent udstyr, som skal bruges rideteknisk korrekt af ryttere. Det bør kun bruges af ryttere, som er i stand til kun at lave en indvirkning svarende til et hjælpemiddel og ikke et tvangsmiddel

Indikationer for korrekt brug:

En glidetøjle skal ses som et stykke udstyr, der kun bruges i særlige situationer til afhjælpning af fagligt veldefinerede konkrete problemstillinger. Den skal altid kun bruges kortvarigt og i en løs ramme.

En glidetøjle kan bruges, hvis en hest har tendens til at løfte hovedet ("toppe op") i changementer, hvor hesten med fordel kan få fornemmelsen af at blive i en mindre stresset og lettere fysisk form, hvor den holder hovedet frem og ned. Glidetøjlen skal være i løs form, når bruges til dette formål, og skal kun bruges få gange. Hvis problemet ikke er afhjulpet efter få gange, skal problemet afhjælpes med andre midler.

Ukorrekt brug

En antrukken glidetøjle, hvor hestens hoved fastholdes, vil altid defineres som tvang.

Generel brug af glidetøjle i daglig træning anses ikke som korrekt

Brug af glidetøjle til at kontrollere en hest under rytter anses ikke som korrekt